

Mokřady z.s.
Popice 79, 586 01 Jihlava, IČO 22763198
www.mokrady.wbs.cz

Transfery obojživelníků u Svitáku 2019

Závěrečná zpráva projektu

Jaromír Maštera & Tibor Neskromník

září 2019

Tento projekt byl v roce 2019 finančně podpořen programem Ochrana biodiverzity - národním programem ČSOP financovaným Ministerstvem životního prostředí ČR a Lesy ČR s.p. Děkujeme.

Ministerstvo životního prostředí

Transfery obojživelníků u Svitáku 2019

Mgr. Jaromír Maštera & Tibor Neskromník

Jihlava, září 2019

CÍL PROJEKTU:

Zajištění co nejvyšší ochrany migrujících jedinců ropuchy obecné, blatnice skvrnité a dalších druhů obojživelníků na jejich jarní tahové cestě přes komunikaci u rybníka Svitáku u obce Dušejov.

SOUČASNÝ STAV ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY:

V letech 2010 a 2011 byl na silnici vedoucí kolem rybníka Sviták (cca 1 km VSV od obce Milíčov) pozorován úhyn ropuch obecných na jarním tahu do rybníka. Z podrobného sledování v roce 2011 bylo zřejmé, že jde o vysoké desítky až stovky přejetých jedinců. Tah probíhá v delším úseku silnice, většina přejetých jedinců však byla soustředěna do úseku cca od okraje lesa po silničku u hráze rybníka. Na konci roku 2011 byly zahájeny snahy o řešení problému. Bylo dohodnuto, že záchranné transfery budou v roce 2012 zahájeny na vybraném úseku. Byl získán souhlas vlastníka a dohodnuty spolupracující osoby a instituce.

Transfery v roce 2012 u rybníka Sviták probíhaly za spolupráce z.s. Mokřady, ČSOP Jihlava a ZŠ Dušejov. Během těchto prvních záchranných transferů bylo celkem přeneseno 515 obojživelníků. Spolupráce uvedených subjektů pokračuje i v dalších letech. V roce 2013 bylo přeneseno celkem 1106 obojživelníků, v roce 2014 bylo zachráněno 1052 obojživelníků. V roce 2015 bylo přeneseno celkem 1 185 jedinců obojživelníků, v roce 2016 pak rekordních 1743 obojživelníků. V roce 2017 bylo přeneseno celkem 795 obojživelníků a v roce 2018 celkem 1330 obojživelníků.

DOSAVADNÍ ČINNOST V OKRUHU ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY:

Před rokem 2003 v jihlavském okrese nebyly žádné záchranné transfery obojživelníků organizovány. V roce 2002 byly, z důvodu žádosti ČSOP Jihlava, instalovány dopravní značky upozorňující na tah obojživelníků u Panského rybníka v katastrálním území Nadějov. Zde byl ovšem zjištěn úhyn pouze několika desítek jedinců ropuch. V roce 2007 byly realizovány záchranné transfery na další lokalitě v okrese Jihlava, u Řehořova rybníka u Luk nad Jihlavou. Záchranné transfery u Kamenice probíhají od roku 2003, u Svitáku od roku 2012, obě akce s dobrými výsledky jak z hlediska ochrany migrujících obojživelníků, tak i z hlediska ekologické výchovy a osvěty (zapojení dětí ze dvou ZŠ). U Kamenice byly záchranné transfery v roce 2014 poslední, protože v druhé polovině roku 2014 zde vznikly trvalé bariéry. V letech 2014-2018 probíhalo sledování účinnosti trvalých zábran a v roce 2018 byly trvalé zábrany kompletně vyčištěny, z části též opraveny a doplněny.

Na Jihlavsku probíhalo v letech 2000 až 2008 mapování rozšíření obojživelníků, v jehož rámci se mapovaly také tahové cesty žab. Vyhledávání rizikových míst tahu obojživelníků je prováděno i nadále. Následně jsou vyvíjeny snahy o zajištění ochrany obojživelníků na těchto nebezpečných místech. Mimo jiné na základě výsledků mapování rozšíření obojživelníků jsou iniciovány aktivity na ochranu nejvýznamnějších lokalit pro obojživelníky v rámci jihlavského okresu a zajištění vhodného managementu lokalit. Kromě zajištění ochrany lokalit např. formou chráněných území či VKP probíhají jednání o pronájmu či odkupu těchto lokalit, popř. jednání o vybudování túní a dalších opatření na vhodných pozemcích na podporu obojživelníků a dalších vodních živočichů.

Od roku 2008 provádí v kraji Vysočina členové ČSOP Jihlava, Pobočky ČSO na Vysočině a zejména Mokřady z.s. managementové práce spočívající v budování túní, prosvětlování porostů,

kosení luk a vytváření zimovišť (např. Pístovské mokřady, Rančířovský Okrouhlík, U Popického rybníka, VKP Hulišťata, Borovinka, Záborná, Dobrá Voda Lipnická, Rychtářský rybník, U Měšína, Pod Ochozem, Lesnovské mokřady, Horní Ilmik a Dolní Bradlo). Blíže viz webové stránky <http://www.mokradny.wbs.cz>.

Členové z.s. Mokřady se v rámci možností snaží provádět na všech zájmových lokalitách různá opatření na záchranu a podporu populací obojživelníků. Zejména jde o kombinaci prořezávek náletových dřevin s tůněmi, at' už jde o jejich obnovu či o hloubení nových. Často je také realizováno kosení, protože i toto opatření je pro obojživelníky významné. Organizace se také snaží využívat v péči o biotopy ohrožených druhů netradiční managementy spočívající v pojazdech off-roadových automobilů, vojenské techniky a v narušování a strhávání drnu. Činnost z.s. prozatím probíhá z většiny v kraji Vysočina, již od roku 2014 ale postupně došlo k rozšíření aktivit i do dalších krajů České republiky.

PS Mokřady ve své činnosti nezapomíná ani na další ohrožené živočichy i rostliny. Snaží se respektovat nároky všech zjištěných ohrožených druhů, přizpůsobovat se jím a také je podporovat. Z toho důvodu se snažíme vždy před zahájením managementových aktivit na nových lokalitách provést zde alespoň základní biologický průzkum, pokud již není k dispozici dostatek aktuálních botanických či zoologických dat.

POPIS PROJEKTU (metodika):

V rámci projektu proběhly záchranné transfery obojživelníků u rybníka Sviták.

Projekt zahrnoval instalaci zábran, vlastní záchranné transfery, odstranění zábran a uvedení lokality (vnější silniční svah) do původního stavu.

Zábrany sloužící k ochraně putujících obojživelníků byly zhotoveny z kašírované fólie šířky cca 50 cm, ukotvené pomocí dřevěných kolíků. Po cca 10-15 m byly do země zapuštěny padací pasti (kbelíky) sloužící k odchytu obojživelníků.

Zábrany s pastmi byly instalovány na vnější okraj vnějšího silničního svahu v délce cca 200 m podél silnice u rybníka Sviták, cca 1 km VSV od Milíčova.

Kontroly sběrných nádob byly prováděny dvakrát až třikrát denně a odchycení jedinci ropuchy obecné, blatnice skvrnité a dalších obojživelníků byli přenášeni přes komunikaci k rybníku, kde dochází k jejich rozmnožování. Po skončení tahu byly zábrany odstraněny.

Stavbu zábran prováděli členové z.s. Mokřady ve spolupráci s ČSOP Jihlava a dalšími dobrovolníky. Záchranné transfery prováděli členové z.s. Mokřady a děti a učitelé ze ZŠ Dušejov. Sklizení zábran provedli členové z.s. Mokřady.

Administraci a koordinaci tohoto projektu prováděl z.s. Mokřady.

Záchranné transfery jsou dle sdělení Krajského úřadu v zájmu ochrany přírody, nejde o škodlivý zásah do biotopu zvláště chráněných druhů živočichů a proto není nutné vydávat výjimku z ochranných podmínek druhů.

VÝSLEDKY:

Při osmých záchranných transferech u rybníka Sviták bylo celkem v období 23.3. až 17.5.2019 přeneseno 1648 obojživelníků pěti druhů (ropucha obecná, blatnice skvrnitá, skokan hnědý, „zelení“ skokani, čolek obecný).

Velmi překvapivý a potěšující je letošní počet blatnic, které početně i převýšily ropuchy. Pravděpodobně zde v rybníku musely být cca před 3 lety (pohlavní dospívání je obvykle ve 3 letech) velmi dobré podmínky pro rozmnožování tohoto druhu.

OBDOBÍ REALIZACE PROJEKTU:

Instalace zábran 23.3.2019, záchranné transfery pak v lokalitě probíhaly od 23.3. do 17.5.2019.
Odstranění zábran pak proběhlo 25.5.2019.

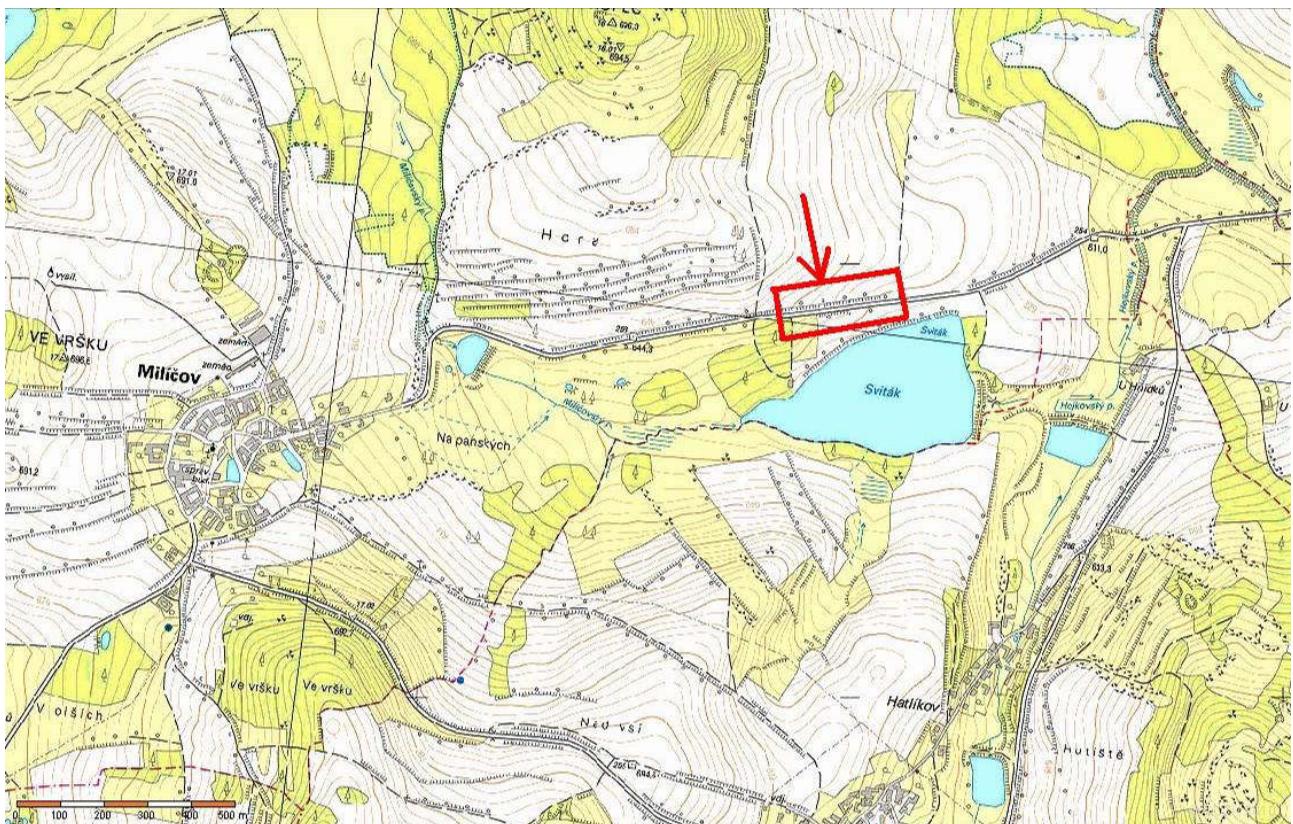
ZÁVĚRY:

Záchranné přenosy u Svitáku budou pravděpodobně pokračovat i v dalších letech, protože se zatím jeví jako jediné možné řešení situace. V letošním roce byl počet přenesených jedinců druhý nejvyšší. Je však poměrně zajímavý výrazný nárůst početnosti blatnic, dosud nejpočetnější ropuchy zaznamenaly letos mírný pokles.

PŘÍLOHY:

1. lokalizace projektu záchranných transferů obojživelníků u Svitáku
2. fotografie dokumentující průběh projektu (6 ks + 1 na titulní straně)
3. přehled odchycených a přenesených obojživelníků v lokalitě

Příloha 1:
Lokalizace projektu záchranných transferů obojživelníků u Svitáku
- základní mapa a ortofotomap

Příloha 2:
Fotodokumentace

Foto 1: Budování zábran u Svitáku (březen 2019)

Foto 2: Budování zábran u Svitáku – většina „stavitelského“ týmu (březen 2019)

Foto 3: Instalované zábrany u Svitáku – detail s odchytovou nádobou (březen 2019)

Foto 4: Instalované zábrany u Svitáku – detail bariéry (březen 2019)

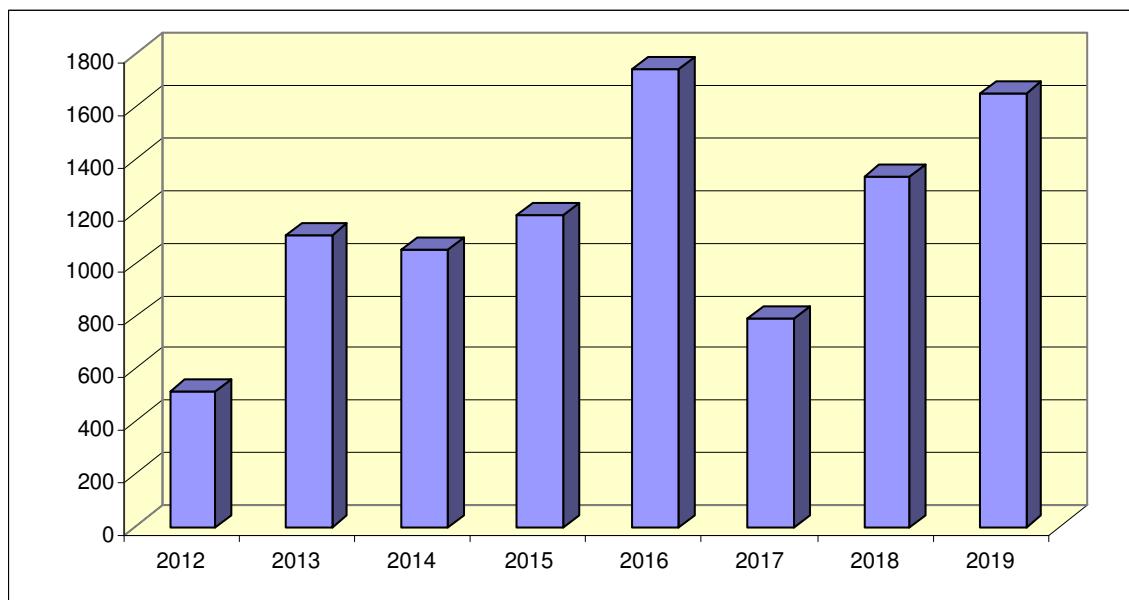

Foto 5: Hotové dočasné zábrany na ochranu obojživelníků u Svitáku (březen 2019)

Foto 6: První přenesená žába při transferech 2019 – skokan hnědý (březen 2019)

Transfery u Svitáku 2012 – 2019 (celkové počty obojživelníků):

internetová prezentace: <http://obojzivelnici.wbs.cz/Ochrana-na-tahu.html#svitak>